

AIDS- HÓTTANIN STØÐUGT ÁLVARSSAMARI

Úr útheimi

Ætlanin er at fáa meira av tilfari um viðurskipti í útland- um í Tíðindablaðið Sosialin.

Vit fara nú sum
eina roynd hvønn
hósdag at greiða frá
ymsum úr útheimi.
Tað er Eðvard Jóns-
son, føddur og upp-
vaksin í Íslandi men í
dag búsitandi í Fø-
royum, sum fer at
koma við áhugaverd-
um greinum. Tær fara
at fevna um alt frá
politikki til mentan
og onnur viðurskipti.

Tann nýggja kynssjúkan AIDS hevur seinastu fimm árin spjatt seg um allan Vesturheimin og stóran part av Asia og allastaðni fært við sær nógvan óhugna og ótta. Í øllum londum, har AIDS-sjúklingar longu eru byrjaðir at doyggja, eru fólk frá sær sjálvum av ræðslu, og aftrat teimum sváru língunum, AIDS-offrini mugu tola, kemur nú burturvísing og mannarnur. Nógvir læknar hava ávarað móti hysteri- num, ið fylgir útbreiðsluni av AIDS. Hinvegin hava teir titlar ella ongar vónir givið um at møgultigt verður at basa sjúkuni í næstu framtíð, og eisini eru royndir teirra til at fjala út yvir ta veruliga gongdina vorðnar til.

at almenningurinn veit ekki hvarjum hann skal trúga. Fyri trimum vikum síðan sögðu blóðini í Íslandi, at einars trý lond Europa vóru frí fyrri AIDS: Ísland, Pólland og Tjekkíslavakía (Føroyar skuldi sjálvandi verið roknaðir uppi her). Eina viku seinni kunngjördu læknar við Landssjúkrahúsið í Reykjavík, at ungur maður var deyður av AIDS á sjúkrahúsinum, og mögulega vóru 100 AIDS-smittuðar í landinum. Hesin hultu skapur stavar helst frá, at teir avvarðandi myndugleikarnir stúra fyrri samfelagsligu og sálarligu avleiðingunum, ið vitanin um sjúku-herjanina í landinum hevur við sær. (Tað kann nevast í hes-

um sambandi, at íslendingar hafa nú ikki minni enn trý orð at velja ímillum fyrri AIDS: »al-næmi«, »ónæmistæring«, og »evðni«.)

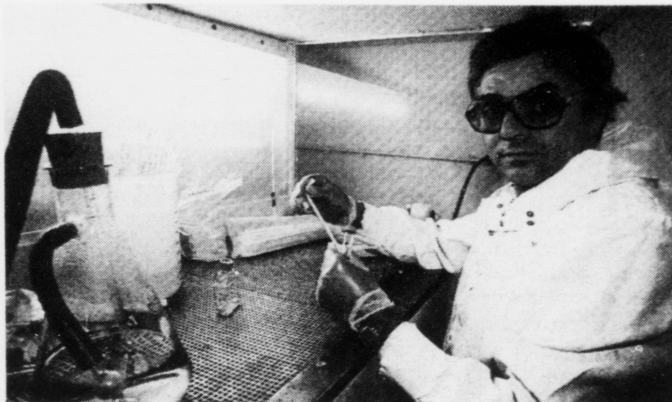
Ein ítalskur lækni, Carlo de Bac, hefur ákært blaðmenn fyrri at mynda óneyðugan skelk milli- um fólk, sum var talan um um- farsótt í miðöld. Hinvegin hava lækarnir sjálvir sum nevnt ikki gjørt nógv til at bota um støð- una: triggir franskir læknar kunngjördu herfyri, at teir høvdu funnið mótevni til HTLV-III vir- usið, ið orsakar AIDS, men kan- ningar vistu, at teir høvdu bert gjørt reyndir í eina viku við hes- um mótevni, og sjúklingurin, teir søgdu mótevnið hava lekt, er nú deyður.

Tiðindaflutningurinn um AIDS hefur eisini havt við sær aðra nýttu: nógvir stjórnir uttanfyri Amerika leggja nú fyrri fyrstu ferð alstóran dent á at spjæða upplýsingar um vandan, og myndugleikarnir hava gjørt regulgjar kanningar av blóðgávum til sjúkrahús, til skyldu. Blóðgávur hava verið ein av orsøkunum til útbreiðsluna av AIDS.

Óttin fyri AIDS kann tykjast ikki at vera í røttum lutfalli við talið av AIDS-tilburðum. Sammett við USA, sum nú hevur yvir

14.000 AIDS-tilburðir, hafa önnur lönd einans fá af örfur. Í Brasilíu eru næstflestir tilburðir, 483. Frankríki hefur 392, Haití 377, Kanada 323, V-Týskland 300 og Bretland 225. Enn er sjúkan bundin til Vesturheimin og partar af Asíu; öngir tilburðir eru kendir í Sovjetsamveldinum, Indíu og Kína. Í hesum færi má ein minnast til, at homoseksuellir, ið eru nógv tann stærsti vanda-bólkurin, ferðast ofta ímillum lönd í Vesturheiminum, t.d. í sambandi við almennar fundir og ráðstevnur, sum eru vorðnar al-samt vanligari hjá homoseksuellum, síðan teir av álvara byrjaðu at gera meira um seg í sjeyit-árunum. 73 av AIDS-sjúklingum í USA eru homoseksuellir. Kynsligur ólevnaður hefur størstu ábyrgdina av AIDS-spjákingini og nógv av teimum AIDS-offrum, ið eru deyð, hava havt kynsligt samband við heilt upp til 80-120 mans á einum ári. Høvuðs-keldan til smittuna er sáð og blóð, men AIDS kann eisini berast við munnavatninum. Læknar hava ávarað fólk ímóti yvirhøvur at hava »slímhindukontakt« við fremmand.

Tað er sjálvandi ógjörligt at hava tamarhald á sjúkuni við al-tjóða lóggávu. Ongin veit hvussu nógv tilsamans eru deyð av

AIDS-granskari á Pasteur-stovninum í París